

УДК 351.746:352.07
DOI: 10.31733/15-03-2024/1/398-400

Андрій БАСКО
докторант Запорізького
національного університету,
доктор філософії в галузі права

**ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТУ «ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ОХОРОНИ ЗАКЛАДІВ
ОСВІТИ» ЯК ФОРМА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ З ПОЛІЦІЄЮ В ПЕРІОД РЕЖИМУ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Новою формою взаємодії органів місцевого самоврядування та поліції є створення та запровадження проекту «Поліцейський охорони закладів освіти». З моменту початку збройної агресії на територію України питання створення безпечного середовища в публічних місцях стало вкрай актуальним, особливо в закладах освіти України (передусім школах, ліцейх, коледжах), де отримують освіту діти.

Запровадження цього проекту узгоджується і здійснено на виконання Концепції безпеки закладів освіти, яка була схвалена на засіданні уряду 7 квітня 2023 р. [1] на виконання норм Конституції України, національного та міжнародного законодавства щодо захисту прав дітей [2–4]. В Концепції визначені основні ключові проблеми безпеки закладів освіти та організації безпечного освітнього середовища в Україні, зокрема: «недостатня кількість об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти; низький рівень відповідності об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти вимогам щодо необхідної місткості таких об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту та кількості евакуаційних виходів, наявності водопостачання, водовідведення, вентиляції, обігріву, освітлення, засобів зв'язку та Інтернету, засобів надання медичної допомоги, доступності для маломобільних груп населення, а також можливості організації у таких об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту освітнього процесу; низький рівень дотримання вимог законодавства з питань пожежної та техногенної безпеки закладів освіти; застаріла нормативно-правова база у сфері цивільного захисту в частині створення безпечних умов перебування у закладах освіти здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних працівників, адміністрації та інших працівників; відсутність у закладах освіти систем зовнішнього та внутрішнього відеоспостереження; недоступність більшості закладів освіти та захисних споруд цивільного захисту при закладах освіти для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення; відсутність необхідної кількості шкільних автобусів для підвезення здобувачів освіти та педагогічних працівників до/із закладів загальної середньої освіти; недостатній рівень обізнаності учасників освітнього процесу про їх права, обов'язки та відповідальність; низький рівень обізнаності дітей щодо кіберзагроз та формування безпечної поведінки в Інтернеті; неготовність учасників освітнього процесу до дій в умовах надзвичайних ситуацій, бойових дій; відсутність у працівників закладів освіти навичок надання домедичної допомоги, забезпечення психологічної підтримки здобувачів освіти; обмежений доступ до послуг з охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу під час навчання та роботи з урахуванням впливу військової агресії на їх психічне здоров'я; відсутність комплексної інфраструктури психоемоційної підтримки та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу; недостатність умов для інклюзивного навчання та підтримки в освітньому процесі здобувачів освіти, які цього потребують, відповідно до нових безпекових умов» [1].

В Концепції зроблено акцент на необхідності вирішення низки проблем безпекового середовища в закладах освіти, які покладаються на органи Національної поліції в межах їх повноважень, визначених Законом України «Про Національну поліцію» [5], а саме: «посилення поліцейської присутності у закладах освіти з наданням ефективних поліцейських послуг щодо недопущення вчинення правопорушень учасниками освітнього процесу та стосовно них; запровадження системи раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу, ризику нападу на заклад освіти або іншої небезпеки; впровадження алгоритму дій у разі виникнення небезпечних ситуацій, виявлення вибухонебезпечних та інших підозрілих предметів у закладі освіти; удосконалення

нормативно-правової бази у сфері громадської безпеки в частині підвищення ефективності попередження та недопущення вчинення правопорушень в закладах освіти» [1].

Для забезпечення реалізації положень Концепції щодо посилення поліцейської присутності у закладах освіти 22 грудня 2023 р. Кабінетом Міністрів України затверджено постанову № 1364 «Про внесення зміни до категорій об'єктів державної форми власності та сфер державного регулювання, які підлягають охороні органами поліції охорони на договірних засадах» [6].

Ця постанова передбачає, що заклади освіти державної і комунальної форм власності охоронятиме поліція охорони. Постанова доповнює категорії об'єктів державної форми власності та сфер державного регулювання, які підлягають охороні органами поліції охорони на договірних засадах (затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2018 р. № 975), новим пунктом «19. Заклади освіти державної та комунальної власності». Це розширює перелік об'єктів, які підлягають охороні органами поліції охорони на договірних засадах.

Одним із шляхів реалізації цієї Концепції, що напряму пов'язаний з діяльністю Національної поліції, є запровадження в закладах освіти посади поліцейського охорони закладів освіти, яка буде створена в структурі поліції охорони. Поліція охорони – структурний озброєний підрозділ Національної поліції України, тому вона є компетентною у створенні безпечних умов навчання. За безпеку дітей відповідатиме спеціально підготовлений співробітник, який пройшов ретельний відбір, медичне, психологічне обстеження та спеціалізоване навчання. Такий поліцейський разом з педагогами буде здійснювати пропускний режим, забезпечувати публічний порядок та безпеку, реагувати на звернення або повідомлення учнів та вчителів, а також відповідатиме за направлення всіх учасників навчального процесу до укриттів.

В підсумку слід зазначити, що запровадження в закладах освіти посади поліцейського охорони закладів освіти є одним із шляхів реалізації Концепції безпекового середовища. Такий поліцейський разом з педагогами буде здійснювати пропускний режим, забезпечувати публічний порядок та безпеку, реагувати на звернення або повідомлення учнів та вчителів, а також відповідатиме за направлення всіх учасників навчального процесу до укриттів. Основними завданнями такого поліцейського стане: виявлення порушників правил перебування в закладі освіти, вжиття заходів припинення їхньої поведінки та притягнення до відповідальності; надання учасниками освітнього процесу інформації щодо об'єктів інфраструктури забезпечення закладу освіти (бомбосховища, аварійних виходів та ін.); забезпечення можливості швидкого доступу учасниками освітнього процесу до бомбосховища; вжиття евакуаційних заходів у випадку виявлення небезпечних предметів, загрози життю та здоров'ю учасникам освітнього процесу; вжиття заходів щодо недопущення вживання в закладі освіти спиртних (алкогольних) напоїв та наркотичних засобів; вжиття заходів профілактики, припинення цюкування (булінгу) стосовно дитини в закладі освіти та за його межами; вжиття заходів профілактики, припинення насильства стосовно дитини в закладі освіти та за його межами.

Також слід додати що виконанню завдань та реалізації повноважень поліцейського охорони закладів освіти мають сприяти органи місцевого самоврядування (далі – ОМС), оскільки відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування», а саме статті 32, ОМС здійснюють управління комунальними закладами освіти, до яких належать в своїй більшості школи, гімназії, ліцеї та інші заклади освіти [7]. А тому їх повноваження у сфері взаємодії з поліцією і іншими правоохоронними органами щодо забезпечення публічної безпеки і порядку (в тому числі створення безпекового середовища в закладах освіти) мають бути нормативно закріплені у відповідному Положенні за прикладом Указу Президента України від 15.12.2006 № 1087/2006 «Про заходи щодо зміцнення правопорядку і посилення взаємодії місцевих органів виконавчої влади та правоохоронних органів» [8].

1. Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 р. № 301-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-p#Text>.

2. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

3. Загальна декларація прав людини : Декларація ООН від 10.12.1948. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.

4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. Ратифікована Законом України від 17.07.1997. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

5. Декларація прав дитини від 20.11.1959. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text.

5. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

6. Про внесення зміни до категорій об'єктів державної форми власності та сфер державного регулювання, які підлягають охороні органами поліції охорони на договірних засадах : постанова Кабінету Міністрів України від 22 грудня 2023 р. № 1364. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zminy-do-katehorii-objektiv-derzhav-a1364>.

7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

8. Про заходи щодо зміцнення правопорядку і посилення взаємодії місцевих органів виконавчої влади та правоохоронних органів : Указ Президента України від 15.12.2006 № 1087/2006. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087/2006>.

УДК 351.74:342.77

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/400-403

Руслан ВАЛЄЄВ

доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук

РОЛЬ ПОЛІЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Нинішнє покоління дітей є запорукою успішного розвитку нашого суспільства в майбутньому. В умовах військової агресії необхідно зберегти їхнє фізичне та психічне здоров'я. Усвідомлення цього факту зумовило впровадження концепції безпечного освітнього середовища та низку наукових досліджень щодо відповідних факторів. Зокрема, Г. Васянович, К. Варивода, Н. Тарасенко у своїх розвідках визначили педагогічні умови безпечного освітнього середовища, роль педагогів у ньому та особливості їхньої підготовки. В. Бутенко та Н. Волкова дослідили відповідний досвід США та Канади, а Т. Собченко, О. Кін, В. Ворожбіт-Горбатюк вивчили певні напрями створення безпечного освітнього середовища у закладах освіти в умовах воєнного стану [1].

Мета цієї роботи – стисло дослідити раніше невивчений аспект: узагальнення ролі поліції в контексті забезпечення безпечного освітнього середовища у закладі освіти в умовах воєнного стану.

У цілому безпечне освітнє середовище визначається як сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема, шляхом булінгу чи поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також що унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин [2].

Суб'єктами, відповідальними за створення безпечного освітнього середовища, є засновник закладу освіти (наприклад, «для започаткування та проведення освітньої діяльності комунального ліцею засновник має забезпечити відповідність такого закладу освіти вимогам, що визначені цим Законом, положенням про ліцей та ліцензійними умовами, у тому числі щодо ... створення безпечного ... освітнього середовища» [2]) та керівник закладу загальної середньої освіти, який згідно з ч. 4 ст. 38 профільного закону зобов'язаний створювати в закладі загальної середньої освіти безпечне освітнє середовище.

Концепція безпеки закладів освіти схвалена розпорядженням Уряду від 07 квітня 2023 р. № 301-р, вона слушно акцентує, що питання безпеки закладів освіти та забезпечення рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти та організації безпечного освітнього